

veel grotere impact kunnen hebben op het Semantic Web, aldus Harper & Tillett. Een eerste stap in de goede richting is SKOS (Simple Knowledge Organisation System)², waarmee thesauri, classificatieschema's en dergelijke in RDF uitgedrukt kunnen worden. Dit systeem wordt degelijk beschreven door Miles & Pérez-Agüerra.

Een potentieel probleem met SKOS en aanverwante zijn de wijzigingen die aan bijvoorbeeld een thesaurus moeten worden aangebracht. Hoe kunnen zulke wijzigingen gedocumenteerd worden? Het uitstekende artikel van Tennis biedt gefundeerde antwoorden, al is het duidelijk dat er zeker nog vragen overeind blijven.

Rogers tracht een breed overzicht te bieden van welke 'semantische' technologie waar en hoe in de bibliotheek kan worden ingezet. Deze bijdrage is nuttig, onder andere wegens de tabellen die verwijzen naar een groot aantal interessante projecten, maar ook nogal warrig en onoverzichtelijk door het brede opzet. Andere artikels bespreken concrete toepassingen: het beheer van een kennisportal, kennisbeheer in de biomedische wetenschappen en de integratie van gegevens uit heterogene informatiebronnen. Graves en collega's bespreken FOAF (Friend Of A Friend), een woordenschat voor de beschrijving van personen. Hoewel ze weinig aandacht besteden aan de integratie met de bibliotheek, doen ze de interessante suggestie dat FOAF kan helpen om auteurs met dezelfde naam van elkaar te onderscheiden.

Alles bij elkaar genomen is dit een boeiend en waardevol werk over grotendeels niet verkend terrein, al is de kwaliteit van de artikels niet gelijkmatig. Tamelijk storend is het klaarblijkelijke gebrek aan coördinatie tussen de respectieve auteurs; een aanzienlijk deel van de artikelen vangt aan met een algemene beschrijving ('wat is het Semantic Web?'), waardoor bijna elke inleiding op de voorgaande lijkt. Het was veel zinniger geweest als één inleidend artikel over het Semantic Web de nodige begrippen had geïntroduceerd, waarop de overige artikelen dan konden terugrijpen. Alle artikels zijn eveneens verschenen in *Cataloguing & Classification Quarterly* (vol. 43, nr. 3/4, 2007).

Knitting the Semantic Web / Jane Greenberg, Eva Méndez (editors). - NY: The Haworth Information Press, 2007. - 257 p. - ISBN10 0-7890-3591-X.

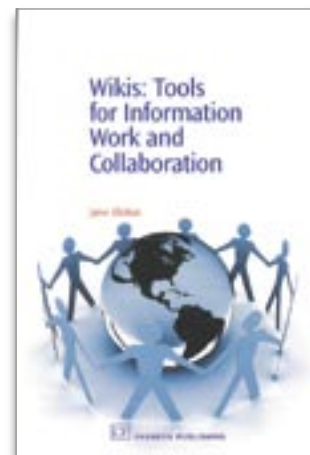
Raf Guns (mandaatassistent Informatie- en Bibliotheekwetenschap, Universiteit Antwerpen)
raf.guns@ua.ac.be

Noten

1. Een goede inleiding tot het Semantic Web vormen de Frequently Asked Questions: <http://www.w3.org/RDF/FAQ>
2. <http://www.w3.org/2004/02/skos/>

Wiki's voor informatiewerkers

Wiki's bestaan al een tijdje maar zijn bij het grote publiek minder bekend dan bijvoorbeeld blogs. Het zijn websites waar bezoekers zelf op een eenvoudige manier informatie kunnen toevoegen of aanpassen. De gezamenlijke tekst wordt door alle deelnemers onderhouden. De meest voorkomende toepassingen van wiki's zijn het virtueel samenwerken en het delen van kennis. Het bekendste voorbeeld van een wiki is Wikipedia, de online encyclopedie.

Laurel Anne Clyde gaf de aanzet tot *Wikis: Tools for Information Work and Collaboration*, maar overleed in 2005. Enkele vakspecialisten, onder leiding van Jane Klobas, namen elk een hoofdstuk voor hun rekening en vervulden Clydes werk.

Het boek is geen technische uiteenzetting geworden, maar geeft een overzicht van de mogelijkheden van wiki met voorbeelden uit verschillende domeinen.

De hoofdstukindeling ziet er als volgt uit:

1. Wiki's: van informatieruimte tot ontmoetingsplaats: gebruik en definitie.
2. Wiki's als informatiebron: voor- en nadelen.
3. Zoekmogelijkheden - en technieken: wiki's terugvinden op het net.
4. Wiki's in de bibliotheek- en informatiewetenschap.
5. Wiki's in de bedrijfsweld.
6. Wiki's in het onderwijs.
7. Het ontwerpen van een wiki.
8. Het beheren van een wiki.
9. Bronnen + appendix.

In hoofdstuk 1 tot 3 leer je het grote voordeel van een wiki kennen: snel en eenvoudig collectief online editeren. De geschiedenis van alle wijzigingen wordt bijgehouden. Nadelen zijn een gebrek aan controlemogelijkheden en betrouwbaarheid. Om wiki's op te sporen worden zoekmachines, directories en netwerken gebruikt. Het loopt echter niet zo vlot als het terugvinden van websites via bijvoorbeeld Google.

In de volgende drie hoofdstukken worden mogelijkheden aangereikt en toepassingen gegeven in de bibliotheek- en informatiesector, het bedrijfsleven en de onderwijswereld. Hoofdstuk 4 geeft een overzicht van wiki's voor informatieprofessionals, voor bibliotheekinstructie, voor samenwerkingsprojecten en voor het gezamenlijk schrijven aan

teksten. In hoofdstuk 5 wordt een onderscheid gemaakt tussen bedrijfssoftware en wiki's. Drie casestudies belichten de mogelijkheden in het bedrijfsleven.

Hoofdstuk 6 gaat in op het onderwijs, met informatiebronnen en sociale informatienetwerken als typische toepassingen. Referentiewerken zoals Wikipedia worden op hun waarde getoetst. De auteur geeft een aantal praktijkvoorbeelden: samenwerkend leren in klasverband, kennisdeling en creatie, e-portfolio's en peer review.

Hoofdstuk 7 geeft praktische tips om daadwerkelijk aan de slag te gaan met software. Hoofdstuk 8 behandelt beheersaspecten zoals planning, het toewijzen van toegangsrechten om de tekst aan te passen, het geven van tags, auteursrechten en design. In hoofdstuk 9, ten slotte, krijg je een lijst van de wiki's die in het boek vermeld worden.

Wiki's worden in dit boek als positief beoordeeld. Eventuele beperkingen en kritiek wegen niet op tegen de talrijke mogelijkheden, zoals het samenstellen van referentiewerken, het verzamelen en delen van kennis, het organiseren en begeleiden van congressen, het samenwerkend leren en noem maar op. Bovendien kan een virtuele samenwerking tussen bibliotheekpersoneel en hun bezoekers interessant materiaal opleveren én is er meer dialoog. In het onderwijs kan kennisdeling tussen leerkracht en leerling dezelfde uitwerking hebben. Een aantal sleutelwoorden – of in web 2.0-taal 'tags' – verduidelijken het wikifenomeen: het sociale web, collectieve intelligentie, open editing... Wiki's hebben een hoog potentieel maar ook een hoge drempel. Het lezen van dit boek kan de kloof dichten. Collectieve kennis en samenwerking zijn essentiële begrippen in het betoog. Het volgende citaat vat de opzet van wiki perfect samen: "A view that wisdom of many will always be superior to the thoughts of an individual".

Meer informatie:

<http://wikipedia.org> - webencyclopedie
www.libsuccess.org - efficiënte bibliotheekpraxis
www.librarything.com - web 2.0 ontmoetingsplaats voor lezers
<http://wikisource.org> - de vrije bibliotheek
www.wikibooks.org - vrije leerboeken
www.booki.info - een wiki die het schrijfproces van dit boek heeft begeleid en ondersteund

Wikis: tools for information work and collaboration / Jane Klobas (ed.). - Oxford: Chandos Publishing, 2006. - 229 p. - ISBN 978-1-84334-178-9.

Jan Laureys, verantwoordelijke open leercentrum,
 Scheppersinstituut Mechelen
jan.laureys@telenet.be

Digitale bibliotheek

De *Digitale Bibliotheek*, een boek dat in 2007 uitgegeven werd onder redactie van Bart van der Meij en Kees Westerkamp, behandelt in negen hoofdstukken de veranderingen die het digitale tijdperk in speciale bibliotheken heeft teweeggebracht. De beperking tot bibliotheken van bedrijven en non-profitorganisaties is een slimme keuze, want zo krijgen de artikels als vanzelf een bepaalde diepgang.

Hoofdstuk 1, *Op schoot bij de eindgebruiker*, omvat een soort SWOT-analyse van de digitale bibliotheek en is een goede introductie tot het thema. De andere hoofdstukken, die telkens voorzien zijn van een uitvoerige literatuurlijst, laten zich gemakkelijk in willekeurige volgorde lezen en behandelen deelonderwerpen zoals de toegankelijkheid van de digitale bibliotheek, het opstellen van een contentplan, de waardebepaling van een digitale bibliotheek, de informativaardigheden van de gebruiker en de competenties van de digitale bibliothecaris.

Mijn drie favoriete artikels zijn echter het vierde, *De bouwstenen van de digitale bibliotheek*, het vijfde, *Juridische aspecten van informatie* en in het bijzonder het negende, *Library 2.0: een netwerkbeschouwing*.

De centrale gedachte in hoofdstuk 4 is de evolutie van collectie naar connectie, of: de informatie die aan de eigen collectie gerelateerd is, elders toegankelijk maken. Daartoe worden doorheen de tekst allerlei datamodellen, uitwisselingsstandaarden, documentformaten en protocollen toegelicht. Dat is taaie materie, die wel voor iedereen verstaanbaar gemaakt is.

Het vijfde hoofdstuk over de juridische aspecten van de digitale bibliotheek geeft een duidelijk overzicht van wat auteursrechten behelzen en eindigt met een boeiende conclusie: als uitgevers gezamenlijk een internetportaal opzetten, zouden bibliotheken overbodig kunnen worden, maar bibliotheken kunnen dan wel nog een openbaarmakingsportaal zijn voor auteurs die hun werk beter willen verspreiden.

In hoofdstuk 9 krijg je uitleg bij de nieuwe businessmodellen die ontstaan door de democratisering van productie en distributie, alsook een visie op Special Library 2.0 in de vorm van een aantal interessante overwegingen bij de drie actoren: kenniswerkers, informatiespecialisten en uitgevers. De roep om meer ruimte voor persoonlijk kennismangement en individuele creativiteit is hierbij een genot om te eizen.

Ook al is de teneur van alle bijdragen dat de informatiefunctie van een bibliotheek geen toekomst heeft zonder digitale dienstverlening, de uitgave is verplichte lectuur voor zowel believers als non-believers, want – om het met de woorden van het boek te zeggen – wie gelooft in het concept van de digitale bibliotheek, gelooft ook in de toekomst van de bibliothecaris. Of zoals het in het nawoord wordt geformuleerd: "De digitale bibliotheek is here to stay." Zo zal ook deze